

JEUGD
EDUCATIE
FONDS

ontwikkeling voor alle kinderen

Eindrapport

Samen aan de slag
met kansengelijkheid

Juli 2025

Auteurs

Isabelle Zielinski (Stichting Jeugdeducatiefonds)

Met medewerking van Michelle Batenburg (Fonds Schiedam Vlaardingen e.o.), Sascha Jansen (Stichting Jeugdeducatiefonds) en Linde Meijer (Stichting Jeugdeducatiefonds).

Deelnemers

Schiedam: gemeente Schiedam, St Willibrordus, OBS Loep, OBS de Singel;

Vlaardingen: gemeente Vlaardingen, Nieuwkomersschool de Globe, SBO de Kameleon, IKC de Ark;

Maassluis: SBO de Parasol, IKC het Startpunt, Panta Rhei, IKC de Kindertuin;

Stichting Leergeld, Stichting Jeugdfonds Sport en Cultuur, Stichting Nationaal Fonds

Kinderhulp, Stichting Urgente Noden Waterweg, Stichting Jarige Job, Jeugdeducatiefonds; Mevis en Stroomopwaarts.

Gebruik materiaal

Dit rapport mag vrij gebruikt worden op scholen en binnen gemeenten om de aanpak van omgaan met kinderen die opgroeien in armoede te verbeteren. Op teksten die buiten de school worden gebruikt is de volgende bronvermelding vereist: Stichting Jeugdeducatiefonds (2025)

Samenvatting

Het project *Samen aan de slag met kansengelijkheid* is een initiatief van het Jeugdeducatiefonds en het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o., met als doel het versterken van de ontwikkelingskansen van kinderen die opgroeien in armoede. Tien basisscholen uit Schiedam, Vlaardingen en Maassluis namen deel aan een implementatietraject rond de handreiking *Omgaan met armoede op school*. Er zijn gesprekken gevoerd met de regionale fondsen en de gemeenten. Centraal stonden het verbeteren van signalering op scholen, het versterken van de samenwerking met gemeenten en fondsen, en het formuleren van gezamenlijke aanbevelingen.

Uit de gesprekken, vragenlijsten en intervisiebijeenkomst komt een helder beeld naar voren: **armoede heeft een breed en diepgaand effect op de ontwikkeling van kinderen**. Kinderen kampen met leerachterstanden, sociaal-emotionele problemen, gezondheidsklachten en beperkte maatschappelijke participatie. Scholen signaleren de problematiek, maar ervaren belemmeringen door tijdgebrek, schaamte bij ouders, bureaucratie en het ontbreken van vaste aanspreekpunten.

De **aansluiting tussen onderwijs en zorg** wordt door scholen als moeizaam ervaren. Er zijn lange wachtlijsten voor jeugdhulp en speciaal onderwijs, te weinig beschikbare JOS'ers en beperkte samenwerking met wijkteams. Ouders haken soms af vanwege wantrouwen of taalbarrières. Tegelijkertijd zien scholen dat oplossingen mogelijk zijn, zoals een vaste JOS'er op school, laagdrempelig contact met het CJG of het zelf inkopen van zorg.

Wat betreft de **samenwerking met gemeenten**, blijkt dat scholen zich vaak onvoldoende geïnformeerd voelen over voorzieningen. Regelingen zijn versnipperd, complex en wisselen regelmatig. Gemeenten als Schiedam en Vlaardingen hebben stappen gezet om de bekendheid van regelingen (zoals de Rotterdampas) te vergroten, informatie beter te bundelen, en contactmomenten met scholen te organiseren. Toch blijft de weg vinden naar de juiste voorziening moeilijk.

Ook de **samenwerking met fondsen** kent zowel successen als knelpunten. Scholen waarderen het aanbod van fondsen, maar ervaren ook bureaucratie. De aanvraagprocedures zijn niet altijd laagdrempelig. Ouders moeten veel inkomensverklaringen afleveren. Er is ook behoefte aan promotiemateriaal en vaste contactpersonen per school. Fondsen zijn inmiddels bezig met het verbeteren van hun systemen, procedures en bereikbaarheid.

Tijdens de afsluitende **intervisiebijeenkomst** met scholen, gemeenten en fondsen zijn gezamenlijke aanbevelingen geformuleerd. Belangrijke punten zijn onder andere:

- **Elke school heeft een brugfunctionaris nodig**, met een centrale rol in het team.

-
- Investeer in **vaste JOS'ers met voldoende uren**; stem inzet af op schoolweging en problematiek.
 - Zorg voor **structurele financiering** in plaats van tijdelijke subsidies of losse potjes.
 - Ontwikkel **één routekaart of flyer** met alle gemeentelijke en fondsenvoorzieningen.
 - **Verhoog de armoedegrens** zodat ook werkende armen worden bereikt.
 - Voorkom dat ouders zich telkens opnieuw moeten aanmelden bij verschillende fondsen.
 - Zorg voor een **warme overdracht tussen voorschool, PO en VO**, met betrokkenheid van de brugfunctionaris.
 - Haal het **CJG de school in**, en zorg voor heldere privacyafspraken (AVG) in de samenwerking tussen partijen.

Het is essentieel om in alle keuzes, aanpakken en samenwerkingen steeds het kind centraal te blijven stellen.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	7
1.1. <i>Achtergrond en context.....</i>	7
1.1.1. Het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. (FSV)	7
1.1.2. Het Jeugdeducatiefonds	7
1.1.3. Het project “Samen aan de slag met kansengelijkheid”	8
2. Doelstellingen en participanten	9
2.1. <i>Doelstellingen van het project.....</i>	9
2.2. <i>Beoogde resultaat.....</i>	9
2.3. <i>Participanten.....</i>	10
2.3.1. Deelnemende scholen	10
2.3.2. Gemeenten	10
2.3.3. Fondsen	11
3. Signaleren van armoede.....	12
3.1. <i>De handreiking “Omgaan met armoede op school”</i>	12
3.2. <i>Organisatie rondom armoede op school.....</i>	12
4. Effect van armoede op de ontwikkeling van het kind	14
5. Problematiek bij aansluiting onderwijs en zorg.....	17
5.1. <i>Context.....</i>	17
5.2. <i>Successen</i>	17
5.3. <i>Knelpunten.....</i>	18
5.4. <i>Aanbevelingen</i>	20
6. Samenwerking met de gemeente	22
6.1. <i>Algemeen</i>	22
6.1.1. Stadpasregeling.....	22
6.2. <i>Schiedam.....</i>	24
6.3. <i>Vlaardingen.....</i>	26
6.4. <i>Maassluis</i>	27
6.5. <i>Algemene aanbevelingen.....</i>	28
7. Samenwerking met fondsen	30
7.1. <i>Stichting Leergeld.....</i>	30
7.2. <i>Jeugdfonds Sport & Cultuur.....</i>	31
7.3. <i>Nationaal Fonds Kinderhulp.....</i>	31

7.4.	<i>Stichting Jarige Job</i>	32
7.5.	<i>Jeugdeducatiefonds</i>	33
7.6.	<i>Stichting Urgente Noden Waterweg (SUN)</i>	33
7.7.	<i>Algemene aanbevelingen</i>	33
8.	Terugkoppeling aan gemeente	35
8.1.	<i>Gemeente Schiedam</i>	35
8.2.	<i>Gemeente Vlaardingen</i>	35
8.3.	<i>Gemeente Maassluis</i>	36
9.	Terugkoppeling aan fondsen	37
9.1.	<i>Het Jeugdeducatiefonds</i>	37
9.2.	<i>Stichting Leergeld</i>	37
9.3.	<i>Jeugdfonds Sport en Cultuur</i>	38
9.4.	<i>Fonds Kinderhulp</i>	38
9.5.	<i>Stichting Jarige Job</i>	38
9.6.	<i>SUN Waterweg</i>	39
9.7.	<i>Algemene feedback</i>	39
10.	Het intervisiegesprek	40
10.1.	<i>Signaleren van armoede</i>	40
10.2.	<i>Aansluiting onderwijs-zorg</i>	40
10.3.	<i>Aanbevelingen richting gemeenten en fondsen</i>	41
10.4.	<i>Van aanbevelingen naar actie</i>	41
11.	Conclusie	43

1. Inleiding

1.1. Achtergrond en context

Er zitten in Nederland ongeveer 1,4 miljoen kinderen op de basisschool. Uit onderzoek blijkt dat één op de drie basisschoolkinderen gebukt gaan onder geldzorgen thuis¹. Geldzorgen thuis leiden bij kinderen tot stress, lagere schoolprestaties, minder welbevinden en een slechtere gezondheid. De cijfers tonen een diepere sociale ongelijkheid in Nederland. Sommige klassen bestaan bijna volledig uit kinderen die met dergelijke stressvolle situaties te maken. Op scholen waar kinderen gemiddeld meer stress ervaren, liggen de scores tijdens de doorstroomtoets in groep 8 duidelijk lager. Leerkrachten noemen een stressvolle thuissituatie ook als de grootste belemmerende factor voor de ontwikkeling van jongere kinderen. Extra inzet is noodzakelijk om kansengelijkheid te verwezenlijken en grotere ongelijkheid tegen te gaan. Zowel het Fonds Schiedam-Vlaardingen e.o. als het Jeugdeducatiefonds richten zich op deze kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.

1.1.1. Het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. (FSV)

Het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. steunt maatschappelijke projecten in Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Jaarlijks ontvangt het Fonds honderden aanvragen van organisaties die de samenleving een beetje beter en mooier willen maken. Het fonds heeft de wens om meer met het onderwijs te doen en daarbij ook zelf een actievere rol te spelen. Kansengelijkheid is daarbij benoemd als speerpunt door het bestuur. Voor het voortgezet onderwijs (VO) loopt reeds een programma, 'Hulp bij schoolkosten'. Ook organiseert het Fonds een speciale vakantieactie om ervoor te zorgen dat er activiteiten zijn voor kinderen die niet op vakantie kunnen. Een programma voor het primair onderwijs (PO) is in ontwikkeling. Het Jeugdeducatiefonds is één van de partners met wie het Fonds hierover in gesprek is gegaan.

1.1.2. Het Jeugdeducatiefonds

Het Jeugdeducatiefonds is in 2015 opgericht en helpt om de ontwikkelingskansen van kinderen die opgroeien in armoede te vergroten. Aanvragen voor het Jeugdeducatiefonds lopen via de basisschool. Basisscholen hebben een unieke positie in het signaleren van armoede: leerkrachten zien kinderen dagelijks, spreken hun ouders en komen soms letterlijk achter de voordeur. De band tussen de school en thuis is langdurig, bovendien bepaalt het basisschooladvies het niveau van de vervolgopleiding. De basisschool is daarom de aangewezen plek om het verschil te maken in het leven van een kind. Waar geldgebrek een belemmering is in de ontwikkeling, kan de school een beroep doen op het Jeugdeducatiefonds. De belangrijkste voorwaarde voor deelname is dat minstens de helft van de leerlingenpopulatie van een school in armoede opgroeit. Hierbij gaan we

¹<https://www.jeugdeducatiefonds.nl/actueel/1-op-de-4-basisschoolleerlingen-gestrest-door-thuissituatie>

uit van een inkomen van ouders onder de 150% van het ‘niet-veel-maar-toereikend’-criterium van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Dit is het bedrag dat een huishouden minimaal nodig heeft voor basiszaken als voedsel, kleding, wonen, zorg en ontspanning. Om te toetsen of een school aan deze voorwaarde voldoet wordt een deel van de NRO-rapportage van een school gebruikt. Aan het eind van schooljaar 23/24 zijn er 714 basisscholen bij het Jeugdeducatiefonds aangesloten.

1.1.3. Het project “Samen aan de slag met kansengelijkheid”.

Aan het eind van schooljaar 23/24 zijn in de regio Schiedam, Vlaardingen en Maassluis 66 basisscholen. Het Jeugdeducatiefonds ondersteunt op dit moment 31 scholen in de regio. Hiervan zijn er 15 scholen in Schiedam, 11 scholen in Vlaardingen en 5 scholen in Maassluis². Daarnaast zijn er nog 8 scholen in de regio die meedoen met het Programma Schoolmaaltijden. Het FSV helpt in de financiering van het budget voor de scholen in de regio.

Het FSV wil graag alle basisscholen in haar werkgebied ondersteunen, met specifieke aandacht voor het verbeteren van de vaardigheden van leerkrachten wat betreft het signaleren en ondersteunen van leerlingen die thuis in armoede opgroeien. Hieronder hoort ook het goed kennen van de lokale voorzieningen zodat aanvragen op de juiste plek terechtkomen.

Het Jeugdeducatiefonds wil ook graag kijken hoe lokaal de aanpak rondom kinderarmoede versterkt kan worden. Met de ambitie om de lokale samenwerkingen binnen de drie gemeenten te verbeteren, hebben FSV en het Jeugdeducatiefonds samen de verdiepingsslag gemaakt en in 2023 het *project Samen aan de slag met kansengelijkheid* gestart. In de opdracht van FSV, heeft het Jeugdeducatiefonds uitvoering gegeven aan het implementatietraject van de handreiking *Omgaan met armoede op school*. De handreiking is geschreven door Mariëtte Lusse en Annelies Kassenberg en in 2022 opnieuw uitgegeven door ministerie OCW en SZW³. In dit rapport zullen de bevindingen van het implementatietraject worden gedeeld.

² In schooljaar 24/25 is Schiedam uitgebreid naar 16 scholen, Vlaardingen naar 15 scholen en Maassluis is gestopt met de samenwerking.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/02/12/handreiking-omgaan-met-armoede-op-scholen>

2. Doelstellingen en participanten

2.1. Doelstellingen van het project

Het project *Samen aan de slag met kansengelijkheid* heeft als doel intergenerationele armoede te doorbreken door méér kinderen te bereiken en die kinderen ook béter te bereiken.

Daarnaast heeft het project de volgende subdoelen:

1. De handreiking *'Omgaan met armoede op scholen' (2020)* goed te implementeren op maximaal 12 basisscholen uit Maassluis, Schiedam en Vlaardingen die aangesloten zijn bij het Jeugdeducatiefonds, zodat zij ondersteund worden in het leren signaleren van armoede en het doorverwijzen van ouders bij hun vraag om financiële en maatschappelijke ondersteuning.
2. Het versterken van een integrale aanpak van armoede binnen de driehoek gemeenten, scholen en lokale fondsen door een gestroomlijnde aanpak tussen deze organisaties.
3. Het leveren van aanbevelingen voor scholen, gemeenten en lokale fondsen, onder andere over de samenwerking tussen deze partijen om de middelen die er zijn zo goed mogelijk terecht te laten komen bij de gezinnen voor wie ze bestemd zijn. Tevens deze aanbevelingen zo goed mogelijk bij te laten dragen aan de kansengelijkheid van leerlingen die in armoede opgroeien.
4. De aanbevelingen op de agenda krijgen bij scholen, fondsen en gemeenten.

2.2. Beoogde resultaat

Het beoogde resultaat is de implementatie van de handreiking als middel om kansongelijkheid tegen te gaan. Door de implementatie van de handreiking en nauwe samenwerking met bestaande lokale fondsen worden op termijn (meer) kwetsbare kinderen bereikt op een efficiëntere manier.

Het resultaat in termen van producten is een rapport voor de drie gemeenten met aanbevelingen, dat aangeboden wordt aan de wethouders. In dit verslag zal tevens op gemeentelijk niveau worden ingezoomd op de bevindingen van de scholen in de respectievelijke gemeente.

2.3. Participanten

2.3.1. Deelnemende scholen

Het doel was om de *handreiking 'Omgaan met armoede op scholen' (2020)* goed te implementeren op maximaal 12 basisscholen uit Schiedam, Vlaardingen en Maassluis, die aangesloten zijn bij het Jeugdeducatiefonds.

In de selectie van de scholen is gestreefd naar maximale diversiteit, zodat we de ervaring en kennis vanuit verschillende perspectieven konden meenemen. Bijvoorbeeld is een nieuwkomersschool en een speciaal basisonderwijs (SBO) gevraagd om deel te nemen aan het project. Toevallig zijn de deelnemende gespecialiseerde scholen allemaal gelegen in Vlaardingen. Hier moet rekening mee worden gehouden in het lezen van de resultaten.

Hoewel er geprobeerd is om het maximaal aantal scholen van 12 te behalen, is dit niet gelukt. De voornaamste reden dat scholen niet wilden deelnemen, was een gebrek aan tijd, bijvoorbeeld door het lerarentekort op de school. In totaal is dit project uitgevoerd op de volgende tien scholen:

Schiedam

St. Willibrordus
OBS Loep
OBS de Singel

Vlaardingen

Nieuwkomersschool de Globe
SBO de Kameleon
IKC de Ark

Maassluis

SBO de Parasol
IKC het Startpunt
Panta Rhei
IKC de Kindertuin

Bij alle scholen was de vertegenwoordiger voor dit traject de directeur van de school, de intern begeleider of de brugfunctionaris.

2.3.2. Gemeenten

Het Jeugdeducatiefonds heeft dit project uitgevoerd in de gemeenten zijn Schiedam, Vlaardingen en Maassluis.

2.3.3. Fondsen

Het Jeugdeducatiefonds werkte voor dit project samen met verschillende fondsen die zich richten op de bestrijding van kinderarmoede, waaronder de landelijke fondsen die verenigd zijn binnen Samen voor alle kinderen (Sam &). Het gaat om de volgende fondsen:

- Stichting Leergeld
- Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur (JFSC)
- Stichting Nationaal Fonds Kinderhulp
- Stichting Urgente Noden Waterweg (SUN)
- Stichting Jarige Job

3. Signaleren van armoede

3.1. De handreiking “Omgaan met armoede op school”

Tijdens dit project wordt er aan de scholen gevraagd om de handreiking “*Omgaan met armoede op school*” door te nemen en de SOS-aanpak (signaleren, ondersteunen en stimuleren) te implementeren op school.

Aan het begin van het project is aan de scholen gevraagd of ze bekend waren met de handreiking. Opvallend was dat veel scholen aangaven er nog niet van gehoord te hebben. Een paar scholen gaven aan de handreiking wel te kennen, maar geen tijd te hebben gehad om deze door te lezen, voornamelijk door tijdgebrek. Eén school meldde dat ze bekend waren met de handreiking en deze al hadden geïmplementeerd binnen de school.

3.2. Organisatie rondom armoede op school

Op bijna alle scholen is er binnen het team niemand die zich uitsluitend bezighoudt met het signaleren van armoede. Vaak is het een directeur, intern begeleider (IB'er) of administratief medewerker die deze taak er extra bijneemt. Van deze scholen horen we dan ook dat ze geen tijd hebben om zich te verdiepen in armoedesignalering en de mogelijkheden om gezinnen te ondersteunen. Een directeur gaf bijvoorbeeld aan: *“Een enkele keer een ouder verder helpen is prima, maar als ik meer ouders in mijn kantoor heb, kan ik mijn reguliere werk niet meer doen.”*

Op twee scholen is er wel specifiek iemand in dienst voor het signaleren van armoede, in de vorm van een brugfunctionaris. Opvallend is dat deze scholen aangeven dat het signaleren van armoede relatief goed verloopt. Ze waren bijvoorbeeld bekend met de handreiking en hebben al pogingen ondernomen om deze te implementeren.

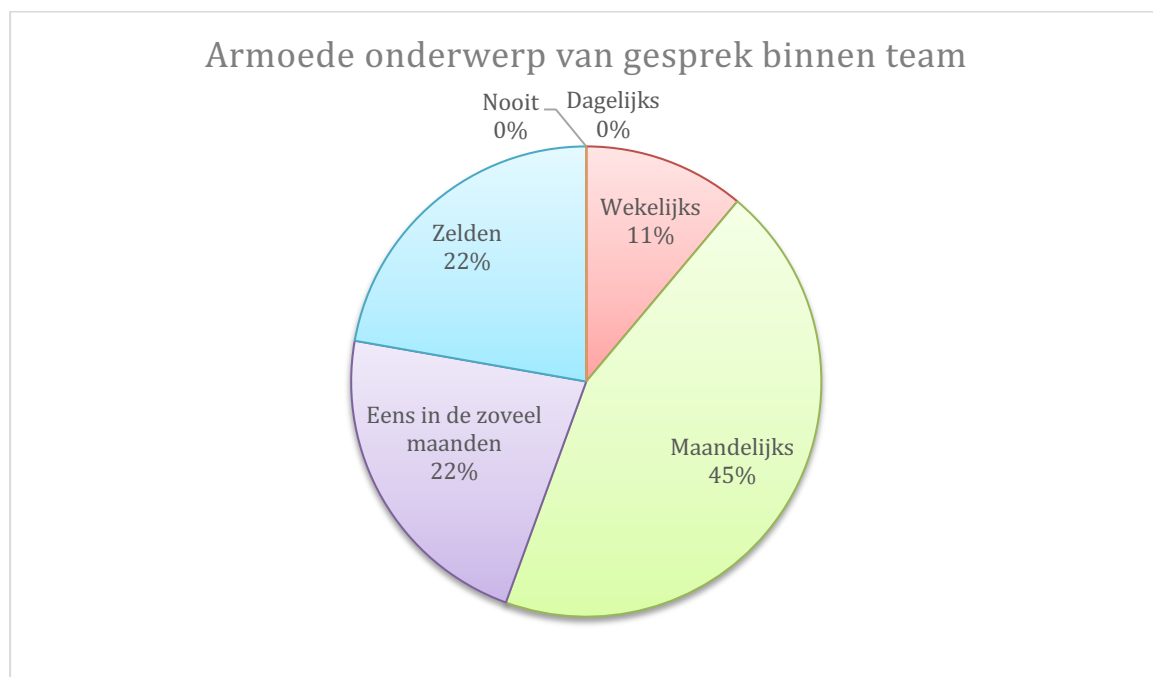
Op de vraag of kinderarmoede bespreekbaar is binnen het team, wordt wisselend gereageerd. Scholen geven aan dat de meeste collega's op de hoogte zijn van de problematiek op de school. Alle scholen hebben dan ook het onderwerp armoedesignalering wel eens besproken binnen het team. Het blijft meestal wel een onderwerp dat maandelijks besproken wordt. Er is dan ook geen school die dagelijks armoede op de agenda heeft (zie figuur 1). De scholen geven hiervoor verschillende redenen, zoals tijdstekort, andere prioriteiten of dat er niet specifiek iemand is binnen het team die hierop kan focussen.

Uit de gesprekken en vragenlijsten blijkt dat het daadwerkelijk signaleren van kinderarmoede dan ook moeizaam verloopt. We zien drie terugkerende punten: 1) leerkrachten vinden het moeilijk om het gesprek over kinderarmoede aan te gaan. Ze vinden het een ongemakkelijk onderwerp en niet alle leerkrachten zien het als hun taak om over zoiets kwetsbaars door te vragen; 2) er is schaamte bij de ouders. Dit komt bijvoorbeeld door de cultuur van de gezinnen, waardoor het moeilijk is om dit bespreekbaar te maken; 3) armoede is vaak minder

zichtbaar bij de zogenoemde 'werkende armen', waarbij de ouders wel een baan hebben, maar toch het hoofd (net) niet boven water kunnen houden.

Scholen geven aan dat ze bij de intake van een nieuwe leerling proberen te vragen naar de financiële situatie van een leerling. Sommige ouders zijn hier open over naar de school, maar er heerst ook schaamte. Het kost tijd om het vertrouwen met ouders op te bouwen. Wel geven scholen aan dat ouders de school meer lijken te vertrouwen dan andere gemeentelijke instanties, zoals het wijkteam.

Geen enkele school doet aan huisbezoeken. Dit lijkt te liggen aan tijdgebrek. Scholen geven aan dat het hen goed lijkt om huisbezoeken te organiseren, maar dat ze niet weten waar ze moeten beginnen. Bijvoorbeeld gaf een school aan om te willen beginnen met de eerstejaars, maar dat de instroom van nieuwe kinderen dit weer moeilijk maakte.

4. Effect van armoede op de ontwikkeling van het kind

Om een goed beeld te krijgen van het effect van kinderarmoede, is aan de deelnemende scholen gevraagd op welke ontwikkelingsgebieden armoede invloed heeft en hoe dit tot uiting komt. Uit de antwoorden in de vragenlijsten en in de gesprekken, blijkt dat de problematiek breed verdeeld is. De scholen gaven aan de volgende problemen te signaleren bij kinderen die opgroeien in armoede:

4.1. Cognitieve ontwikkeling

Op het gebied van de cognitieve ontwikkeling worden door alle scholen de volgende effecten gezien:

- De leerlingen komen op school met weinig algemene kennis en lage taalvaardigheden. De leerlingen beginnen duidelijk met een achterstand.
- Leerlingen hebben een gebrek aan motivatie en inzet. Ze komen ongeïnteresseerd over.
- Leerlingen zijn vermoeid en hebben concentratieproblemen.

De scholen vermoeden dat deze effecten veroorzaakt worden door:

- Stress binnen het gezin vanwege (financiële) problemen.
- Er ontbreekt stimulering vanuit huis. Bijvoorbeeld door het ontbreken van educatief speelmateriaal en boeken.
- Kinderen voelen zich onveilig thuis, wat kan leiden tot vermoeidheid en concentratieproblemen.

4.2. Sociaal-emotionele ontwikkeling

Wat betreft sociaal-emotionele ontwikkeling zien de scholen de volgende effecten:

- Leerlingen vinden het moeilijk om sociaal contact te maken met anderen. Ze vinden moeilijker aansluiting in een groep en komen eenzaam over.
- Veel van de kinderen hebben gedragsproblemen. Dat kan zich uiten in korte lontjes, moeite met emotieregulatie en faalangst.
- Een sterke gerichtheid van leerlingen op bezit.
- Kinderen zijn onzeker en hebben een slecht zelfbeeld. Vanuit huis komt er weinig stimulatie voor ontwikkeling van het zelfbeeld en andere talenten.

De scholen vermoeden dat deze effecten veroorzaakt kunnen worden door:

- Kinderen hebben buiten school weinig sociale contacten en er is geen geld om dingen te ondernemen. Kinderen raken hierdoor een sociaal isolement.
- Er is thuis weinig geld om spullen te vervangen. Leerlingen zijn bang om dingen te breken.

4.3. Culturele- en maatschappelijke ontwikkeling

Op het gebied van culturele en maatschappelijke ontwikkeling geven de scholen aan dat:

- Leerlingen hebben een beperktere leefwereld en krijgen minder maatschappelijke ontwikkeling mee.

- Kinderen hebben minder algemene kennis.

Scholen zien de oorzaak vooral in:

- Kinderen gaan, buiten school, er minder of niet op uit, zoals een theater- of museumbezoek. Ook gaan leerlingen niet op vakantie. Door (financiële) stress zijn ouders 'verlamd' en niet altijd in staat (gratis) uitjes te ondernemen.
- Leerlingen worden vaak thuis vaker vermaakt door middel van schermtijd.

4.4. Eerste levensbehoefte

De scholen signaleren veel problemen rondom de thuissituatie:

- Veel kinderen wonen met grote gezinnen in kleine huizen. Er is een gebrek aan meubels, zoals een bed of bureau.
- Kleding is vaak te klein of niet geschikt aan het seizoen. Ook gymkleding ontbreekt vaak.
- Leerlingen missen vaak een fiets en/of juiste vervoersmiddel om naar school te komen.
- Veel leerlingen komen naar school zonder eten.
- Veel woningen van de gezinnen zijn slecht onderhouden. Bijvoorbeeld is er sprake van schimmel of slechte isolatie.

4.5. Niet-materiële zaken

De scholen geven aan ook niet-materiële effecten van kinderarmoede bij de leerlingen te zien:

- Er ontbreekt thuis een vast ritme en structuur: kinderen komen vaak te laat op school.
- Leerlingen zijn veel op zichzelf aangewezen, omdat ouders meerdere banen hebben om het hoofd boven water te houden.
- Leerlingen waarbij een vorm van armoede gesignaleerd is, komen minder vaak naar school en melden zich sneller ziek.

4.6. Veiligheid van de buurt en het sociale netwerk

Wat betreft de veiligheid van de buurt en het sociale netwerk van de gezinnen signaleren de scholen het volgende:

- Het sociaal netwerk van gezinnen is beperkt.
- In de wijk is er geen vangnet, bijvoorbeeld bij hulp met huiswerk. Of bijvoorbeeld als een ouder aan het werk is, zal de buurvrouw de leerlingen niet snel ophalen.
- Er is veel invloed van straatcultuur.
- Kinderen zwerven veel op straat. Er is weinig toezicht.

4.7. Gezondheid en bewegen

- Kinderen missen een bril of hebben een bril op de verkeerde sterkte.
- Kinderen lopen rond met slechte gebitshygiëne.
- Kinderen bewegen nauwelijks, waardoor ze een achterstand hebben in de motoriek. Ze hebben beperkte bewegingsvaardigheden.

-
- Kinderen eten vaak ongezond en niet gevarieerd. Leerlingen hebben bijvoorbeeld vaak witbrood en pakjes drinken met veel suiker mee.
 - Kinderen kunnen niet zwemmen.

De effecten van kinderarmoede uiten zich niet in één enkel effect. Zoals een school zegt: *“Het is een cocktail aan problemen”*.

De bovengenoemde problemen hebben veel effect op de scholen. Op de scholen groeit meer dan de helft van de kinderen op in armoede. Er zijn dus veel kinderen in de klas die deze problematiek ervaren. Dit heeft bijvoorbeeld effect op welke ondersteuning de school moet bieden; hoeveel tijd er overblijft voor kwalitatief goed onderwijs en welke uitdagingen er worden ervaren ten opzichte van 'reguliere' basisscholen.

5. Problematiek bij aansluiting onderwijs en zorg

Op de ondervraagde scholen ontvangt een groot deel van de leerlingenpopulatie een vorm van zorg. Dit betreft met name kwetsbare leerlingen, zoals leerlingen met psychische problemen, leerlingen uit onveilige thuissituaties of leerlingen met een sociale beperking of een ernstige leerstoornis. Zonder extra zorg of ondersteuning, komen deze leerlingen niet of slecht tot leren, ongeacht hoe goed het onderwijs in een klas is. Dit betekent dat samenwerking tussen onderwijs en zorg voor deze leerlingen van belang is⁴. Daarom is tijdens de gesprekken met de scholen uitgevraagd wat hun ervaringen zijn over de aansluiting tussen zorg en onderwijs. De ervaringen van de scholen zullen in dit hoofdstuk gedeeld worden, door middel van successen, knelpunten en aanbevelingen. Ook worden er quotes van de scholen gedeeld om meer toelichting te geven.

5.1. Context

De gemeente Schiedam, Vlaardingen en Maassluis hebben sinds 1 januari 2023 de aanbestedingsopdracht voor de meeste vormen van Jeugdhulp gegeven aan Mevis. Dit is een samenwerkingsverband bestaande uit Timon, MEE Rotterdam Rijnmond, Yulius, ASVZ en Prokino Zorg⁵. Het doel van de aanbesteding is om kinderen en gezinnen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving hulp te geven, die aansluit op hun vraag én die op elkaar is afgestemd.

5.2. Successen

De scholen ervaren de volgende successen rondom de aansluiting onderwijs-zorg:

- Bij een aantal scholen is het contact met Mevis goed. Er zijn korte lijntjes, en Mevis denkt met de school mee.
- Scholen die ervoor hebben gekozen om zelf zorg binnen school te halen, geven aan dat dit goed bevalt.

“We hebben een orthopedagoog één dag per week die vanuit de school wordt betaald. Je kan snel schakelen en een onderzoek afnemen.”

- De communicatie van het regulier primair onderwijs naar het speciaal (basis)onderwijs verloopt goed.

“We krijgen van scholen een groeidocument van kinderen die bij ons (op het SBO) komen. Daarin staat wat de school al heeft gedaan, welke ondersteuning voor thuis nodig is, welke situaties thuis spelen etc. Er staat in de overgang van regulier naar SBO al veel op papier. Dat maakt het dat er beter zicht is op de benodigde ondersteuning van het kind, waarop we kunnen voortborduren.”

⁴ <https://www.jeugdeducatiefonds.nl/files/1221/ieder+kind+een+kans%21+-+onderzoek+education+lab%2C+abn+amro+foundation%2C+jeugdeducatiefonds.pdf>

⁵ <https://www.schiedam.nl/nieuws/vernieuwing-jeugdhulp-vanaf-2023>

5.3. Knelpunten

De scholen ervaren echter ook knelpunten in de aansluiting tussen onderwijs en zorg. Deze zijn samengebundeld in de volgende onderwerpen: 1) wachtlijsten, 2) Mevis, 3) de jeugdprofessional op school (JOS'er), 4) het wijkteam, 5) de ouders, en 6) overige.

Wachtlijsten

- Bij alle zorgaanbieders zijn de wachtlijsten te lang. Hierdoor kunnen kinderen niet op tijd de zorg krijgen die ze nodig hebben. Hierdoor komen sommige leerlingen thuis te zitten. Dit lijkt te komen door personeelstekort. Een voorbeeld hiervan is logopedie.
 - Sommige scholen kiezen ervoor om de wachtlijsten te vermijden door zelf zorg in te kopen. Andere scholen hebben hier niet altijd het budget voor, wat zorgt voor kansenongelijkheid.
- Zodra een leerling is gediagnosticeerd en een toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal (basis)onderwijs heeft, blijkt er in de regio geen plek te zijn op de scholen. Er zijn lange wachtlijsten voor het S(B)O, wat resulteert in veel thuiszitters.
 - Ondanks de goede communicatie tussen het primair basisonderwijs en het speciaal (basis)onderwijs, zoals onder 'successen' hierboven beschreven, verloopt de aansluiting door de wachtlijsten moeilijk.

Mevis

Mevis is relatief nieuw voor alle scholen. De scholen geven aan dat de samenwerking met Mevis niet altijd goed verloopt. Specifiek komen de volgende punten bij een aantal scholen naar voren:

- Er is te veel bureaucratie bij Mevis, waardoor het veel tijd in beslag neemt om een aanvraag te doen.
 - "De processen zijn traag en stroperig."*
 - "Heel veel afdelingen werken en praten niet samen met elkaar. Je wordt al school van formulier en balie naar formulier en balie gestuurd."*
 - "Processen zijn voor ouders zelf te vaag en ingewikkeld. Bijvoorbeeld een dyslexietest aanvragen is onmogelijk".*
- Daarnaast geven enkele scholen aan dat aanmeldingen niet altijd goed binnenkomen, met name als de aanvraag online is gedaan. Er lijkt bij de interne communicatie bij Mevis dan iets mis te gaan.

Het wijkteam

Het wijkteam (tot 18 jaar) is onderdeel van Mevis. Het wijkteam kan laagdrempelige zorg aanbieden aan gezinnen, maar ook doorverwijzen voor specialistische zorg. Scholen kunnen, via de jeugdprofessional op school, terecht bij het wijkteam. Scholen ervaren de volgende knelpunten bij het wijkteam:

- Er is veel kwaliteitsverschil tussen de medewerkers van het wijkteam.
 - Sommige medewerkers hebben onvoldoende expertise om problemen op te pakken. Ook verschilt de daadkracht om zaken daadwerkelijk op te pakken en door te zetten.
- Er is te veel verloop tussen organisaties, vooral binnen het wijkteam, waardoor casussen blijven liggen.

De jeugdprofessional op school (JOS'er)

De jeugdprofessional op school is de schakel tussen het onderwijs en het wijkteam. De JOS'er signaleert op scholen en verwijst door naar het wijkteam. De JOS'er is dan ook onderdeel van Mevis. De scholen geven aan dat dit proces niet altijd soepel verloopt. Specifiek geven scholen het volgende knelpunt aan:

- Op veel scholen ontbreekt een vaste JOS'er. Als er wel een is, heeft deze te weinig tijd, of is hij niet vaak genoeg aanwezig.
 - In enkele gevallen kon de jeugdprofessional de school niet goed ondersteunen. Zo ontbrak bijvoorbeeld kennis over wat Stroomopwaarts inhoudt.

Ouders

In de aansluiting tussen onderwijs-zorg hebben scholen uiteraard ook te maken met de ouders van leerlingen. Een doorverwijzing naar het wijkteam of diagnose van een leerling gaat altijd in samenspraak met de ouders van een leerling. De meeste scholen gaven in de gesprekken aan dat ze tegen het volgende knelpunt aanlopen:

- Ouders hebben weinig vertrouwen in partijen in hun omgeving. Hierin moet geïnvesteerd worden door school en wijkteam.

“Voordat je ouders hebt overtuigd dat bepaalde zorg nodig is, ben je een half jaar tot een jaar verder. Daarna komt een leerling op een wachtlijst van meer dan een half jaar. Voordat de leerling dan de juiste zorg krijgt ben je soms wel meerdere jaren verder.”

“We merken dat ouders geen toestemming geven om verder zorg voor hun kind aan te vragen”.

Overig

Naast de bovengenoemde punten zijn er nog een aantal knelpunten waar de scholen tegen aanlopen:

- Er zijn enkele scholen met een brugfunctionaris op school. De brugfunctionaris wordt dan niet altijd betrokken in het zorgoverleg. Dit terwijl een brugfunctionaris goede inzichten zou kunnen hebben over het gezin waar de zorgvraag zich afspeelt.

“Ik heb geen idee als ik een gezin help, of er al hulp is en in welke vorm. Voor de samenwerking en het gezin zou dit fijn zijn”.

- Als het gezin niet op een adres staat ingeschreven, bijvoorbeeld omdat ze nieuwkomers zijn, krijgen ze geen BSN-nummers. Deze kinderen kunnen dan geen zorg krijgen en zich niet aanmelden bij het wijkteam.
- Ouders kunnen de (aanvullende) zorgverzekering en het eigen risico niet betalen. Aangezien kinderen in het zorgpakket van de ouders vallen, missen ze aanvullende zorg, bijvoorbeeld fysio of orthodontie.
“Ik maak me zorgen over de fysiotherapeut. Als het niet in het pakket van je ouders zit, dan krijg je dat ook niet. Is ook zo bij gebitsverzorging, een beugel is voor ouders niet te betalen”.

5.4. Aanbevelingen

De hierboven gegeven knelpunten laten zien dat adequate zorg voor kinderen niet altijd snel en effectief beschikbaar is. Aan de scholen is gevraagd welk ideaalbeeld ze voor zich zien in de aansluiting tussen onderwijs en zorg. Tijdens de gesprekken kwamen meerdere voorbeelden naar voren die scholen zelf al hebben ingebracht om de zorg te ondervangen die niet (snel genoeg) beschikbaar was. Bijvoorbeeld:

- Scholen hebben zelf zorg ingekocht, bijvoorbeeld een logopedist, een fysiotherapeut, orthopedagoog
- In Schiedam is er gebruik gemaakt van een gratis schooltandarts. Deze schooltandarts kwam langs bij de school en alle kinderen die dit nodig hadden. Bij ouders die zelf niet naar de tandarts gaan, gaan kinderen ook minder vaak naar de tandarts. De schooltandarts maakt gebitsverzorging beter toegankelijk voor kinderen.
- Een andere school had een markt georganiseerd en de wijkteam medewerker hiervoor op school uitgenodigd. Hierdoor kende de ouders de wijkteam medewerker en is diegene makkelijker benaderbaar.

Uit de gesprekken met de scholen bleek verder de volgende aanbevelingen:

- Zorg voor het terugdringen van de wachtlijsten bij Mevis.
- Maak het makkelijker om een aanvraag te doen bij Mevis, bijvoorbeeld door een vaste contactpersoon
- Zorg voor één vaste JOS'er per school die meerdere dagen per week zichtbaar aanwezig is op school. Zorg ervoor dat iedereen van het schoolteam de jeugdprofessional op school kent.
 - Op deze manier is er minder werkdruk voor de directie.
 - Een vast gezicht, die aanwezig is in de school zorgt ervoor dat diegene makkelijker benaderbaar is.

-
- Pas het aantal FTE van de JOS'er niet alleen aan op het aantal leerlingen, maar kijk ook naar de weging en de problematiek op deze school.
 - Verbeter de afstemming tussen school en alle betrokken (zorg)instanties.
 - Maak duidelijke afspraken over wie de regie heeft in plaats van naar elkaar te wijzen. Het duurt nu te lang voordat er actie plaatsvindt. Zoek elkaar vaker op en ga om de tafel zitten.
 - Zorg voor goede lijnen tussen Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en de scholen.
 - Ondersteun gezinnen zodat het eigen risico en aanvullende zorg betaald kunnen worden. Dit kan bijvoorbeeld door een gratis (school)tandarts aan te bieden of een paar dagen per week gratis fysiotherapie op school.

6. Samenwerking met de gemeente

Tijdens dit project hebben we de scholen gevraagd naar de voorzieningen en samenwerking met gemeenten op het gebied van kinderarmoede. Aangezien de deelnemende scholen uit drie verschillende gemeenten komen, zullen we de ervaringen per gemeente samenvatten. Er zijn ook punten die voor alle drie de gemeente gelden. Deze punten zijn gebundeld.

Aan de scholen in de gemeenten is gevraagd in hoeverre zij op de hoogte zijn van de gemeentelijke voorzieningen en in hoeverre zij hier tevreden mee zijn. Dit hebben de scholen beoordeeld op een tienpuntschaal. In dit hoofdstuk wordt verder toegelicht waarop het cijfer van een school gebaseerd is.

Gemeente	In hoeverre zijn de scholen gemiddeld op de hoogte van de gemeentelijke voorzieningen?	Hoe tevreden zijn de scholen gemiddeld met de gemeentelijke voorzieningen
Schiedam	Goed	6,5
Vlaardingen	Redelijk	6
Maassluis	Redelijk	5,5

6.1. Algemeen

6.1.1. Stadpasregeling

In Schiedam, Vlaardingen en Maassluis kunnen gezinnen gebruikmaken van de Rotterdampas. Gezinnen met een lager inkomen de Rotterdampas voor een gereduceerd tarief van €5,- aanschaffen. Kinderen tot en met 17 jaar kunnen de pas gratis aanschaffen. De pas kan worden verkregen bij het gemeentehuis door het inkomen van de afgelopen twee maanden te tonen.

De scholen is gevraagd naar het gebruik van Rotterdampas bij gezinnen. Niet alle scholen waren op de hoogte dat de Rotterdampas ook aan te vragen is voor gezinnen wonend in Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Ook geven ze aan dat ouders de pas weinig gebruiken. Hiervoor geven ze meerdere redenen:

- Taalbarrière.

“Vooral ouders die de taal goed spreken hebben een Rotterdampas. Poolse of Bulgaarse moeders weten dat niet. Hoe kunnen ze zoiets meekrijgen”?

- Gebrek aan kennis.
 - Ouders weten niet hoe ze de pas aan moeten vragen of het lukt hun niet om de pas aan te vragen.
- Gebrek aan interesse.
 - Ouders zien het nut van de pas niet in.
- BSN-problemen bij nieuwkomers:
 - Specifiek bij de nieuwkomersschool, hebben veel gezinnen nog geen BSN-nummer, waardoor het niet lukt om de pas aan te vragen.

Als ouders wel de Rotterdampas hebben, maken ze er niet altijd gebruik van. Het probleem zit in het aanbod:

- Kosten van uitjes:
 - De uitjes die je met de Rotterdampas kunt doen, zijn alsnog te duur. *“Voorheen was er veel van de Rotterdampas gratis, zoals een dagje Blijdorp of de bioscoop. Nu is er veel met korting of ver weg. Ik heb gezinnen met vier kinderen. Voor deze ouders tikt een uitje dan toch aan. Het helpt als de gemeente in de zomer laagdrempelige activiteiten in de buurt zou organiseren”.*
- Bereikbaarheid van uitjes:
 - Uitjes zijn niet goed te bereiken. Het is te ver om te fietsen, en het openbaar vervoer is duur. *“Het zou mooi zijn als de kinderen naar museum Villa Zebra in Rotterdam zouden kunnen. Maar dit zie ik ouders niet snel doen, omdat ze geen vervoer ernaar toe hebben”.* *“Vooral vervoerskosten is het probleem. De metro naar Den Haag is echt te duur”.*

Aanbevelingen:

- Meer promotie van de Rotterdampas:
 - Zorg voor meer promotie van de Rotterdampas. Bijvoorbeeld door middel van flyers. Scholen kunnen deze informatie gemakkelijk delen via hun ouderapp (zoals Parro) of via sociale media.
- Informeer scholen:
 - Informeer scholen over de mogelijkheid van de Rotterdampas, zodat zij ouders erop kunnen wijzen en kunnen ondersteunen bij het aanvragen.
- Vereenvoudig de aanvraag:

- Maak het makkelijker voor ouders om de Rotterdampas aan te vragen. Organiseer bijvoorbeeld momenten op school waarop gezinnen de pas op een laagdrempelige manier kunnen aanvragen.
- Alternatieve uitjes:
 - Zorg voor alternatieve opties voor uitjes voor gezinnen naast de Rotterdampas, vooral in de vakanties. Dit kan door uitjes in de buurt te organiseren.
- Gratis openbaar vervoer:
 - Zorg dat er te hoge transportkosten geen belemmering wordt om gebruik te maken van de Rotterdampas. Bijvoorbeeld door openbaar vervoer gratis te maken voor minima en/of kinderen.

6.2. Schiedam

De scholen in Schiedam zijn uitgevraagd naar de gemeentelijke voorzieningen. Hieruit bleken successen, knelpunten en aanbevelingen.

Successen

- De Schiedamse scholen zijn erg tevreden met het platform Bliep.
 - Bliep is een online kind platform voor kinderen, jongeren, ouders en andere personen die betrokken zijn met de opvoeding⁶. Het platform is de plek om informatie te vinden over regelingen en voorzieningen die beschikbaar zijn in de gemeente Schiedam.
 - De scholen geven aan dat het platform erg duidelijk is. Het is makkelijk om informatie over de regelingen te vinden. Ook de bijeenkomsten over armoede, die speciaal voor professionals worden georganiseerd, worden als prettig en nuttig ervaren.
- De Schiedamse scholen zijn blij met de inzet van de gemeente Schiedam rondom armoede.
 - De gemeente doet zijn best om initiatieven op te zetten om burgers meer in hun kracht te zetten. De scholen waarderen deze inzet. *“De gemeente wil ‘warm Schiedam’ opzetten, een burgerinitiatief, zodat mensen kunnen aangeven wat er verbeterd kan worden.”*
- De gemeente houdt armoede als onderwerp van gesprek.
 - Scholen ervaren het als prettig dat de gemeente armoede onderwerp blijft houden van het gesprek. Het blijft op de politieke agenda. *“Het onderwerp (kinderarmoede) leeft binnen de gemeente. De wethouder zet zich ervoor in, en op de website is er duidelijk een kopje over geldproblemen”.*

⁶ <https://www.bliepplatform.nl/wie-zijn-wij>

Knelpunten

- De portefeuille onderwijs, armoede en zorg binnen de gemeente kunnen beter samenwerken.
 - Er is behoefte aan betere samenwerking tussen de diverse wethouders. Bijvoorbeeld kunnen de wethouders van onderwijs, armoede en zorg beter met elkaar afstemmen. Armoede is een integraal vraagstuk.
“Er wordt vaak naar elkaar gewezen door wethouders. Dat werkt niet bevorderlijk. Werk met elkaar samen”.
- De gemeentelijke instanties zijn voor ouders slecht toegankelijk.
 - De scholen ervaren dat het voor ouders moeilijk is om contact te leggen met gemeentelijke instanties.
“Stroomopwaarts heeft een loket, maar ouders gaan daar niet naartoe. Er is schaamte bij ouders en ze zijn bang dat ze niet begrepen worden. Je zou het op school kunnen faciliteren. Als ik aan de ouders aangeef dat ze naar Stroomopwaarts moeten gaan, dan ben ik ze kwijt.”
“Als ik een vraag stel aan Stroomopwaarts moet ik soms wel drie weken wachten.”
“Voor ouders is het niet te doen om bij gemeentelijke instanties contact te leggen. Ik weet waar ik moet zijn, maar voor ouders is dit niet te doen. Alles is zo onduidelijk en moeilijk”.
- De website van de gemeente is niet duidelijk genoeg.
 - De website van de gemeente Schiedam is onoverzichtelijk. Het is voor de scholen moeilijk om informatie over bepaalde regelingen of voorzieningen terug te vinden.
“Faciliteer als gemeente één pagina op de website met hierop alle regelingen, zodat je zorgt dat alle informatie samenkomt. Regel een vertaalbutton erbij”.

Aanbevelingen

Uit de gesprekken met de scholen zijn de volgende aanbevelingen voortgekomen:

- Verbeter de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de gemeente.
 - Scholen hebben aanbevolen om te toegankelijkheid te verbeteren door één contactpersoon aan te stellen bij de gemeente, die laagdrempelig benaderd kan worden door scholen met vragen over armoederegelingen.
“Het zou interessant zijn om één contactpersoon te hebben bij de gemeente. Het is altijd handig om korte en gerichte lijnen te hebben en niet naar info@... te moeten mailen. Het scheelt als je een vraag hebt, dat je iemand direct kan benaderen. Andersom is dat vast ook fijn voor de gemeente. Bijvoorbeeld als ze willen weten of er gebruik gemaakt wordt van een voorziening.”

- Maak de formulierenbrigade meer toegankelijk en laagdrempelig voor iedereen.
 - Een advies van de scholen is om het makkelijker te maken voor gezinnen om de formulierenbrigade te benaderen. Een voorbeeld is door de formulierenbrigade af en toe in de school te organiseren. In een school is het laagdrempeliger voor een ouder om langs de brigade te gaan.
- Maak het makkelijker voor scholen om informatie vanuit de gemeente te verkrijgen.
 - Scholen geven aan ons terug dat ze geholpen zijn als de gemeente hun meer informatie geeft over de beschikbare regelingen vanuit de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door periodieke bijeenkomsten te organiseren vanuit de gemeente op scholen, bijvoorbeeld elk kwartaal, voor zowel ouders als directie.

6.3. Vlaardingen

Ook in Vlaardingen zijn de scholen gevraagd om hun ervaringen met de gemeentelijke voorzieningen. De scholen hebben aan ons successen, knelpunten en aanbevelingen meegegeven.

Successen

- De gemeente heeft een ruim en divers aanbod van voorzieningen beschikbaar.
- Er is een breed scala aan sport- en cultuuractiviteiten beschikbaar.
 - Bijvoorbeeld worden initiatieven zoals “Vlaardingen in Beweging” als positief ervaren.

Knelpunten

- Er is een moeilijke aanvraagprocedure voor subsidies bij de gemeente.
 - Aanvragen door scholen bij de gemeente verlopen niet altijd soepel. Er is moeilijk contact te krijgen met contactpersonen bij de gemeente. Er is veel bureaucratie en er gaat veel tijd overheen voordat iets is goedgekeurd.
- Informatie over gemeentelijke voorzieningen of regelingen worden niet altijd (tijdig) met de scholen en/of ouder gecommuniceerd.
 - De scholen geven bij ons aan dat de gemeente niet altijd zichtbaar genoeg is. Er is een gebrek aan informatievoorziening over beschikbare regelingen en activiteiten die voor gezinnen worden georganiseerd.
 - Wanneer er activiteiten voor kinderen worden georganiseerd, wordt deze informatie niet (tijdig) met scholen gedeeld, waardoor ouders het te laat horen.
- Scholen hebben een onwenselijke positie tussen ouders en regelingen.
 - Scholen willen niet de tussenpersoon zijn bij het regelen van gemeentelijke regelingen voor ouders. De scholen hebben vaak niet

iemand in dienst die zich specifiek kunnen verdiepen in de gemeentelijke regelingen, zoals een brugfunctionaris. Het kost de directie of IB'er dan te veel tijd.

- Gemeentelijke regelingen worden vaak veranderd of aangevuld. De scholen geven aan dat ze dit niet altijd (op tijd) meekrijgen, waardoor het voor scholen niet duidelijk is welke regelingen er van toepassing zijn.
- Mobiliteitsproblemen in de wijk Holy:
 - In de wijk Holy komen gezinnen zonder fiets vaak niet buiten de wijk, waardoor ze moeite hebben om het centrum te bereiken voor activiteiten of het gebruiken van voorzieningen zoals de formulierenbrigade.
“In de wijk Holy waar ouders wonen zonder fiets en geld voor OV, kunnen ouders moeilijk naar het centrum. Ze kunnen naar de formulierenbrigade, maar daar komen ze niet. Terwijl ze wel daar gebruik van willen en kunnen maken”.

Aanbevelingen

- Verbeter de communicatie vanuit de gemeente naar scholen toe.
 - Uit de gesprekken van scholen blijkt dat ze het fijn zouden vinden om één contactpersoon te hebben bij de gemeente die ze kunnen bereiken met vragen. Zorg daarnaast voor heldere informatie over gemeentelijke voorzieningen. Dit kan bijvoorbeeld door meerdere keren per jaar een flyer te geven aan de scholen met hierin de meeste recente informatie.
- Twee scholen hebben als aanbevelingen aangegeven dat ze zouden willen dat de gemeente een grote rol speelt in het betrekken van ouders bij de opvoedkundige taak. Dit kan bijvoorbeeld door gezinnen op jonge leeftijd van het kind door te verwijzen naar experts die advies kunnen geven in het opvoeden.
- Zorg dat verschillende voorzieningen, zoals de formulierenbrigade, toegankelijker en laagdrempelig zijn voor iedereen in Vlaardingen.
 - Hierdoor hoeft de school er niet altijd tussen te zitten.
- Beperk veranderingen van regels en restricties.
 - Vermijd jaarlijkse wijzigingen in restricties en regelingen, zodat deze duidelijk en consistent blijven.

6.4. Maassluis

Ten slotte hebben we ook aan de scholen in Maassluis de ervaringen gevraagd van de scholen. Hieruit bleek het volgende:

Successen

- De wijkoverleggen zijn effectief in het verspreiden van informatie.
- Er is genoeg sport- en cultuuraanbod in Maassluis.

Knelpunten

- Veel bureaucratie en regels belemmeren de hulpverlening.
 - De scholen geven aan dat de grote hoeveelheid bureaucratie en regels ervoor zorgt dat hulp niet altijd geboden kan worden wanneer dat nodig is.
- Er is onvoldoende aandacht voor de positie en mening van scholen in het maken van beslissingen en beleid.

“Ik denk dat de gemeente de urgentie en de collectieve ambitie van de scholen niet genoeg voor het voetlicht brengt.”
- Scholen zijn onvoldoende bekend met de gemeentelijke regelingen.
 - De scholen geven aan dat ze niet goed weten welke regelingen de gemeente aanbiedt. Ze geven aan dat ze hierdoor niet genoeg geïnformeerd worden door de gemeente. De scholen ervaren weinig tijd om dit zelf uit te zoeken.
- Er zijn problemen met het leerlingenvervoer.
 - De scholen geven aan dat ouders elk jaar opnieuw leerlingenvervoer moeten aanvragen en onderbouwen bij de gemeente, wat omslachtig is. Bovendien is het leerlingenvervoer niet altijd betrouwbaar.
 - Dit is specifiek het geval bij S(B)O scholen.

Aanbevelingen

- Verbeter de communicatie richting scholen.
 - Scholen geven met name aan dat de informatievoorziening van gemeentelijke regelingen niet voldoende is. Dit kan bijvoorbeeld opgelost worden door eens per kwartaal een bericht met alle mogelijke voorzieningen van de gemeente te sturen naar de scholen.
 - De scholen kunnen dit vervolgens weer verspreiden naar de ouders, bijvoorbeeld door middel van de nieuwsbrief.
 - Een andere manier is door eens per kwartaal informatiebijeenkomsten te organiseren op scholen, bijvoorbeeld over de mogelijkheden van Stroomopwaarts.

6.5. Algemene aanbevelingen

Naast de aanbevelingen per gemeente, zijn er een aantal algemene aanbevelingen. Deze aanbevelingen werden door alle scholen tijdens de gesprekken gegeven.

- Vraag scholen meer naar hun behoeften.

-
- Benader scholen als experts en vraag hun regelmatig waar zij behoefte aan hebben.
 - Creëer een overzichtelijke routekaart of poster.
 - Maak een duidelijk overzicht van alle regelingen beschikbaar voor inwoners. Dit helpt ook scholen in het verder ondersteunen van gezinnen.
 - *Ik vind het lastig om te weten welke partners we moeten zijn voor welke financiële middelen. Ik ervaar een drempel.*
 - Organiseer periodieke informatievoorzieningen op scholen:
 - Zorg dat de gemeente eens per kwartaal informatiebijeenkomsten op scholen organiseert. Op deze manier hoeft de school geen tussenpersoon te zijn.
 - Zorg voor meer meertalige informatie en ondersteuning om barrières voor niet-Nederlandstalige inwoners te verminderen
 - Subsidieer een brugfunctionaris op scholen die buiten de subsidie zijn gevallen.
 - Scholen in het (speciaal) basisonderwijs en voortgezet onderwijs konden tot en met februari 2024 subsidie aanvragen om een brugfunctionaris aan te stellen. Vanaf 2024 stelt het kabinet hier jaarlijks €51,8 miljoen voor beschikbaar⁷. Er zijn scholen die de subsidie hebben misgelopen en daardoor geen brugfunctionaris kunnen aanstellen. Vooral voor scholen met een hoge weging, is een brugfunctionaris van belang om te helpen in het signaleren van armoede en het ondersteunen van ouders. De scholen die meededen aan dit project geven allemaal ook aan baat te hebben bij extra ondersteuning door middel van een brugfunctionaris. Het wordt aanbevolen om de brugfunctionaris vanuit de gemeente te subsidiëren voor de scholen die de subsidie vanuit het Rijk hebben misgelopen.
 - Fonds Schiedam Vlaardingen heeft dit inmiddels opgepakt. Er is een oproep gedaan aan het primair onderwijs en per schooljaar 2024/2025 bij 7 basisscholen draagt FSV bij aan de inzet van de brugfunctionaris die niet vanuit het Rijk is bekostigd.

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/subsidieregeling-brugfunctionaris>

7. Samenwerking met fondsen

Scholen zijn bevraagd over hun samenwerking met landelijke en lokale armoedefondsen. In de vragenlijsten is gekozen voor een focus op de fondsen die in de geïmplementeerde handreiking als zes landelijke fondsen aangemerkt staan, te weten: Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp, Stichting Jarige Job, Jeugdeducatiefonds en Stichting Urgente Noden Waterweg (SUN). Deze fondsen ondersteunen de ontwikkelkansen van kinderen in armoede door middel van financiële of materiële bijdragen op het gebied van onderwijs, sport, cultuur, verjaardagen en het welzijn van het kind.

Aan de scholen is gevraagd in hoeverre zij bekend zijn met de zes fondsen. Daarnaast is aan de scholen gevraagd in welke mate zij tevreden zijn met het aanbod van de fondsen.

7.1. Stichting Leergeld

Alle scholen waren bekend met Stichting Leergeld en hebben een aanvraag gedaan of ouders geholpen met een aanvraag doen. In de gesprekken kwamen meerdere successen, knelpunten en aanbevelingen over Stichting Leergeld naar boven.

Successen:

- Het aanbod, zoals fietsen en laptops, sluit goed aan bij de behoeften.
- Momenten van ontspanning worden erg gewaardeerd door gezinnen die veel stress ervaren. Ouders zijn dan ook blij met het dagje Blijdorp.
- Alle voorzieningen zijn op één plek aan te vragen. Dit is overzichtelijk.

Knelpunten:

- Er zijn lange wachttijden (tot drie weken) voor goedkeuring van aanvragen. In een aanvraag met spoed wordt dit als te lang ervaren.
- Er is te veel bureaucratie bij het aanvragen, zoals veel benodigde formulieren.
- De scholen ervaren schaamte bij ouders om hun inkomensgegevens met hen te delen. Dit is voor een aanvraag bij Stichting Leergeld noodzakelijk, als de school als intermediair de aanvraag voor de ouders doet.
- De eigen bijdrage voor producten zoals laptops is te hoog.
- De aanvraagtool is onhandig en medewerkers zijn moeilijk bereikbaar.

Aanbevelingen:

- Verminder de bewijslast rond inkomens en schulden.
- Schaf de eigen bijdrage voor producten af.
- Maak de aanvraagprocedure eenvoudiger en sneller.
- Vergroot de bekendheid bij scholen en besturen.
- Voorzie scholen van promotiemateriaal in diverse talen, zodat ouders eerder van het bestaan van Stichting Leergeld afweten.

7.2. Jeugdfonds Sport & Cultuur

Alle scholen waren bekend met Jeugdfonds Sport & Cultuur en hebben een aanvraag gedaan of ouders geholpen met een aanvraag doen. In de gesprekken kwamen meerdere successen, knelpunten en aanbevelingen naar boven.

Successen:

- Het aanbod van Jeugdfonds Sport en Cultuur sluit aan op de vraag van scholen.
- Intermediairs, zoals een gymleraar, kunnen gemakkelijk aanvragen doen.
- Het is goed dat sportkleding ook kan worden aangeschaft.
- Er zijn geen bewijsstukken van inkomen nodig, wat de drempel verlaagt.
- Er is een goede samenwerking met lokale initiatieven, zoals "Vlaardingen in Beweging".
- Het aanvraagportaal wordt als gebruiksvriendelijk ervaren.

Knelpunten:

- Het maximale bedrag is soms niet voldoende om de kosten volledig te dekken, waardoor een leerling eerder moet stoppen met de sport- of cultuuractiviteit.
- Er wordt gewerkt met een norm (120% van het sociaal minimum of aantoonbare schulden). Sommige ouders vallen daardoor buiten de boot vanwege een te hoog inkomen, ondanks een laag besteedbaar inkomen.
- Enkele scholen vindt het relatief lang duren voordat een aanvraag wordt goedgekeurd. Dit wordt niet door alle scholen gedeeld.

Aanbevelingen:

- Verbeteren de zoekfunctie in het aanvraagstelsel om efficiënter te kunnen zoeken.
"Als je een zwembad of sportclub opzoekt, moet je soms wel drie verschillende zoektermen opzoeken. Dit werkt niet efficiënt".
- Pas maatwerk toe, zodat soms een aanvraag gedaan kan worden om hogere kosten van een sport te dekken.
- Versnel het goedkeuren van aanvragen.

7.3. Nationaal Fonds Kinderhulp

De meerderheid van de scholen was onbekend met Nationaal Fonds Kinderhulp. Wel hebben enkele scholen meegedaan met Actie Pepernoot.

Successen:

- Scholen zijn positief over de ondersteuning in menstruatieproducten die kan worden aangevraagd bij Nationaal Fonds Kinderhulp.

Knelpunten:

- Nationaal Fonds Kinderhulp was bij veel scholen nog onbekend. Enkele scholen gaven aan dat ze wel eens van het fonds gehoord hadden, maar niet wisten waar het fonds voor gebruikt zou kunnen worden.
- Actie Pepernoot was niet door alle scholen als een succes ervaren.
 - Actie Pepernoot was een actie om ervoor te zorgen dat kinderen die opgroeien in armoede toch een cadeau krijgen tijdens Sinterklaas. Ouders konden een aanvraag doen via de school, waarna ze een cadeaubon van €25,- ontvingen om een cadeau te kopen.
 - Vanwege de overweldigende vraag naar deze actie, konden niet alle aanvragen worden goedgekeurd. Daardoor moest de school beslissen welke gezinnen de cadeaubon kregen en welke niet. Dit zorgde ervoor dat de school in een moeilijke positie kwam te staan.
 - Als een gezin wel een cadeaubon had ontvangen, maar nog niet had uitgegeven, werd de school hier erg veel over gemaild.

Aanbevelingen:

- Maak Nationaal Fonds Kinderhulp en het aanbod meer bekend onder scholen.
- Actie Pepernoot: zorg voor duidelijkere communicatie en verwachtingen bij een actie.

7.4. Stichting Jarige Job

De meerderheid van de scholen was bekend met Stichting Jarige Job. Wel heeft maar een enkele school een aanvraag gedaan bij Stichting Jarige Job. De volgende successen, knelpunten en aanbevelingen kwamen in het gesprek met school naar boven:

Successen:

- Er is prettige communicatie vanuit Stichting Jarige Job.
- Het aanbod is goed.
"Feest in een doos".
- Gezinnen krijgen het automatisch via de voedselbank.

Knelpunten:

- Veel ouders zijn niet bekend met Stichting Jarige Job.
- De aanvraagtermijn van zes weken is te lang, waardoor scholen te laat zijn met het doen voor een aanvraag voor een kind.
- Het aanbod past niet altijd bij culturen die geen verjaardagen vieren.

Aanbevelingen:

- Verkort de aanvraagtermijn voor de verjaardagsbox.
- Voorzie scholen van promotiemateriaal in diverse talen, die ze kunnen uitdelen aan gezinnen.

7.5. Jeugdeducatiefonds

Het aanbod van het Jeugdeducatiefonds was bij alle scholen bekend. Dit is onder andere toe te schrijven aan het persoonlijke contact met de scholen, zoals ook tijdens dit project.

Successen:

- Vertrouwen in scholen om zelf te bepalen waar de hulp het hardst nodig is.
- Er is geen inkomensverklaringen nodig, wat de drempel verlaagt.
- De ondersteuning vanuit Programma Schoolmaaltijden.
- Het Jeugdeducatiefonds heeft een actie met bol.com, waarbij scholen meerdere keren per jaar gratis boeken krijgen. Scholen ervaren dit als een fijne actie, waardoor veel leerlingen aangespoord worden om te lezen.
- Er is een snelle reactie en goede samenwerking.
 - Het Jeugdeducatiefonds is een goede gesprekspartner voor ideeën en helpt met het signaleren van armoede op school.

Knelpunten:

- De website is onduidelijk. Er is moeilijk informatie terug te vinden over het aanbod. *De website is in juni 2024 vernieuwd.*
- Afhankelijkheid van de gemeentelijke subsidie, wat de school in een dubbele positie plaatst.
- Aanbiedingen en acties worden niet altijd duidelijk gecommuniceerd.

Aanbevelingen:

- Site verbeteren.
- Vernieuw het aanvraagstelsel / maak hem moderner.
- Maak acties en samenwerkingen duidelijker richting scholen toe. Deel het niet alleen in de nieuwsbrief of Facebook, maar bijvoorbeeld ook op de website.
- Maak het makkelijker om nieuwe declaraties in te dienen.

7.6. Stichting Urgente Noden Waterweg (SUN)

De meerderheid van de scholen was niet bekend met (aanvragen bij) SUN Waterweg. Enkele scholen waren wel op de hoogte van het bestaan van SUN Waterweg, maar hebben nog geen noodsituatie gehad waarbij er een aanvraag nodig was.

Aanbevelingen

- Promoot Stichting Urgente Noden Waterweg (SUN meer).

7.7. Algemene aanbevelingen

- Zorg voor meer bekendheid van de fondsen en hun aanbod.
 - Zorg voor meer bekendheid van de fondsen, zowel bij ouders als scholen. Lever promotiemateriaal aan en kom op bezoek bij de school.

-
- Versimpel de aanvraagprocedure en de formulieren.
 - Houd hierbij rekening met de taligheid en digitale vaardigheden van ouders.
 - Zorg voor een vast contactpersoon bij de scholen.
 - Zorg voor elk fonds voor een vast contactpersoon voor scholen, die scholen kunnen wijzen op alle mogelijkheden.
 - Verminder de financiële bewijslast.
 - Vraag minder bewijzen van financiële gegevens van ouders. Zo breng je scholen in een minder ongemakkelijke positie.

8. Terugkoppeling aan gemeente

Naar aanleiding van het traject met de scholen heeft het Jeugdeducatiefonds afzonderlijk gesprekken gevoerd met de gemeenten. Naast het delen van de bevindingen en aanbevelingen van de scholen, was het doel van deze gesprekken om te onderzoeken hoe de samenwerking kan worden verbeterd om zo de aanpak van kinderarmoede te versterken.

8.1. Gemeente Schiedam

De gemeente Schiedam geeft aan voorstander te zijn van het blijven gebruiken van de stadspas. Ze erkennen de problemen met de Rotterdampas die door de scholen zijn aangegeven, zoals de hoge transportkosten. Er wordt vermeld dat ouders eventueel deze transportkosten kunnen terugvragen via fondsen zoals het Jeugdeducatiefonds.

De gemeente Schiedam heeft de ambitie om de Rotterdampas te gebruiken als inkomenstoets voor minimaregelingen, gekoppeld aan meer promotie van de pas. Of dit haalbaar is, is echter nog onzeker. Daarnaast stimuleert de gemeente het onderwijs om meer uitstapjes te organiseren, bijvoorbeeld door het subsidiëren van initiatieven zoals Buzz010.

Verder is gewerkt aan het verbeteren van de toegankelijkheid en bekendheid van Stroomopwaarts. De gemeente heeft ook actief gewerkt aan het verbeteren van de gemeentelijke website. Hoewel er geen directe problemen worden herkend, zal dit aspect opnieuw worden bekeken in combinatie met andere communicatiemiddelen. Daarnaast zijn alle kindregelingen twee keer per post naar alle gezinnen verzonden.

Ten slotte wordt aangegeven dat de gemeente nog niet zeker weet of de brugfunctionaris de meest geschikte aanpak is om armoede te signaleren en duurzame interventies te realiseren. Er wordt overwogen of er een specifieke specialist nodig is of dat het beter is om de taak van armoedesignalering te integreren in bestaande structuren, zoals die van de JOS'er of een intern begeleider. Ook wordt de vraag gesteld of het aantal beschikbare uren voor de brugfunctionaris op dit moment niet te ruim is.

8.2. Gemeente Vlaardingen

De gemeente Vlaardingen heeft gewerkt aan het vergroten van de bekendheid van de Rotterdampas onder gezinnen. Zo is er een promotiefilmpje gemaakt waarin wordt uitgelegd wat de pas is en voor wie deze bedoeld is. Dit filmpje is echter nog niet met scholen gedeeld, wat mogelijk alsnog kan worden gedaan. Het is in Vlaardingen ook opgenomen in de sociale kaart waar ze mee bezig zijn. Daarnaast onderzoekt de gemeente of er, naast de Rotterdampas, voldoende activiteiten worden georganiseerd en gepromoot onder gezinnen.

De gemeente erkent het belang van scholen bij de signalering van armoede. Vervolgens kan de gemeente verdere zorg aanbieden, bijvoorbeeld via een JOS'er, een ondersteuningsteam of het onderwijsachterstandenbeleid. Er wordt momenteel intensief gewerkt aan de toeleiding naar vroeg- en voorschoolse educatie voor kinderen vanaf twee jaar, waarbij wordt samengewerkt met het CJG, de JOS'er en het wijkteam.

Wat betreft OV-kosten heeft de gemeente Vlaardingen het wel al mogelijk gemaakt voor de AOW-leeftijd om kosteloos te reizen vanaf 2025.

De gemeente is momenteel bezig met de promotie van de armoederegelingen. Zo is er de website www.opgroeieninvlaardingen.nl, opgezet door Stichting Aanzet⁸ in het kader van het OnderwijsKansenBeleid. Deze website biedt informatie (in meerdere talen) over ontwikkelingsstimulering, opvoedingsadvies en beschikbare regelingen en activiteiten. Er zijn aparte pagina's over geldgebrek en voorzieningen. Er wordt vermoed dat de website niet goed wordt gevonden. De gemeente ziet hier kansen en is van plan meer in te zetten op communicatie richting ouders, scholen en andere relevante organisaties. De scholen worden in dit plan meegenomen.

Tenslotte is de gemeente Vlaardingen van mening dat de brugfunctionaris een waardevolle rol kan spelen in de signalering van armoede. Daarnaast kan de formulierenbrigade ouders ondersteunen bij het invullen van administratieve documenten. De gemeente onderzoekt of, gezien de bereikbaarheid, in meer wijken spreekuren kunnen worden georganiseerd.

8.3. Gemeente Maassluis

De gemeente Maassluis is niet ingegaan op de vraag om een gesprek te voeren.

⁸ Stichting Aanzet heeft haar faillissement aangevraagd. Het is onduidelijk hoe de toekomst eruitziet en of dit kan worden voortgezet.

9. Terugkoppeling aan fondsen

Naast gesprekken met de gemeenten heeft er ook een tussentijds gesprek plaatsgevonden met het Jeugdeducatiefonds, Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur, Fonds Kinderhulp, Stichting Jarige Job en SUN Waterweg.

9.1. Het Jeugdeducatiefonds

Het Jeugdeducatiefonds heeft aanbevolen gekregen om de website en het aanvraagstelsel te verbeteren. Het Jeugdeducatiefonds is aan de slag gegaan met het vernieuwen van beide. Afgelopen zomer is er een nieuwe website live gegaan, met betere informatievoorziening. In de komende periode wil het Jeugdeducatiefonds nog meer informatie op de website aanbieden, zoals inspiratie voor scholen om aanvragen te doen. Verder hoopt het Jeugdeducatiefonds met het nieuwe aanvraagstelsel de administratieve lasten voor scholen te verminderen. Zo is het mogelijk om bonnen in te dienen via het stelsel in plaats van via e-mail. Ook wordt er via het aanvraagstelsel nieuws gedeeld over aanbiedingen, zoals boeken.

9.2. Stichting Leergeld

Stichting Leergeld erkent dat het voor scholen lastig kan zijn om een aanvraag te doen en werkt daarom aan een eenvoudiger aanvraagstelsel. In het nieuwe stelsel krijgen gezinnen toegang tot een eigen omgeving, waarin ze bij herhaalde aanvragen geen nieuwe (inkomens)gegevens hoeven aan te leveren. Dit verlaagt de drempel om een aanvraag in te dienen. Gezinnen kunnen ook de status van hun aanvraag volgen. Scholen kunnen een account aanmaken en, met toestemming van de ouders, leerlinggegevens doorgeven aan Stichting Leergeld, die vervolgens contact opneemt met het gezin. Zo blijft de signalering bij de school, maar ligt de administratie bij de ouders.

Volgens Stichting Leergeld meldt 80% van de gezinnen zich direct bij hen, en niet via scholen. Dit kan erop wijzen dat aanmelden minder moeilijk is dan vaak wordt aangenomen. Een incomplete aanvraag leidt niet tot afwijzing, maar biedt juist een kans voor een gesprek met het gezin.

Stichting Leergeld begrijpt dat de eigen bijdrage een struikelblok kan zijn, al horen ze dit zelden van gezinnen zelf. Ze vinden de bijdrage belangrijk om gezinnen te leren prioriteiten te stellen, bijvoorbeeld dat een gezin niet meerdere laptops nodig heeft. Uitzonderingen op de bijdrage zijn altijd mogelijk.

9.3. Jeugdfonds Sport en Cultuur

Jeugdfonds Sport en Cultuur (JFSC) ontving als knelpunt dat een maximaal bedrag de deelname aan sport of cultuur kan belemmeren. Dit zijn geen signalen die het fonds zelf meekrijgen. Sinds 2021 is het fonds afgestapt van een vaste maximale bijdrage en vergoedt het de daadwerkelijke kosten, tenzij deze boven €500,- voor sport of €600,- voor cultuur liggen. Voor duurdere activiteiten, zoals paardrijden, wordt maatwerk toegepast, maar volledige dekking is niet altijd mogelijk.

Ook rond de inkomensnorm biedt het JFSC maatwerk, mits goed gemotiveerd en binnen de subsidievoorwaarden. Hierbij wordt rekening gehouden met de gezinssituatie. Het JFSC voerde een landelijke campagne om scholen te ondersteunen in hun signaleringsrol. Onder meer via een Jeugdfondscheck kunnen ouders zelf hun (inkomens)gegevens aanvullen, wat het gesprek op gang brengt en de administratieve lasten voor scholen verlaagt.

9.4. Fonds Kinderhulp

Fonds Kinderhulp ontving feedback betreft Actie Pepernoot. De feedbackpunten over Actie Pepernoot worden intern meegenomen. Daarnaast geeft het fonds aan dat dat het voor scholen ook mogelijk is om de cadeaubonnen bij elkaar te leggen, waardoor de scholen in één keer zelf cadeautjes voor de leerlingen kunnen halen.

Fonds Kinderhulp geeft aan het jammer te vinden dat ze niet meer bekend zijn bij de scholen. Wellicht komt dit doordat het een landelijk fonds is, in plaats van een lokaal fonds.

Ook wordt er aangegeven dat er vaste contactpersonen bij Fonds Kinderhulp aanwezig is. Wat betreft de financiële afwikkeling, worden de aanvragen binnen 2 tot 5 dagen goedgekeurd. Er wordt gewerkt aan een manier voor het makkelijker maken van het afhandelen van de bonnen.

9.5. Stichting Jarige Job

Stichting Jarige Job geeft aan dat er heel veel maatwerk mogelijk is en er snel geschakeld kan worden met boxen. Als er dezelfde dag nog een box ergens moet komen, is dit mogelijk.

Daarnaast geeft Stichting Jarige Job aan dat het niet mogelijk is in meerdere talen boxen te maken. De box is nu zo ingericht dat het toegankelijk is voor meerdere talen. Zo zit er een gebruiksaanwijzing in de box in de variant van een tekening, zodat het voor alle leerlingen begrijpelijk is.

95% van de aanvragen van boxen gaat via andere instanties, zoals de Voedselbank of Stichting Leergeld. Dit wordt natuurlijk niet gezien door de scholen.

Ook vindt Stichting Jarige Job het juist mooi dat de verjaardag box een vorm van integratie kan zijn voor leerlingen.

9.6. SUN Waterweg

SUN Waterweg geeft aan dat ze herkennen dat er weinig aanvragen zijn geweest vanuit scholen. Daarom hebben ze in de afgelopen periode plannen gemaakt om de bekendheid van het fonds onder scholen te vergroten. Bijvoorbeeld hebben ze vorige week kennis gemaakt met de brugfunctionaris van meerdere scholen. Ook zullen we nog extra informatie over het fonds naar de brugfunctionarissen van de scholen sturen. Er is bewust, vanwege de drukte rondom de feestdagen, ervoor besloten om dit in het nieuwe jaar te doen.

Daarnaast wordt er benadrukt dat er veel maatwerk is bij SUN Waterweg. Zij gaan bij een aanvraag in gesprek met de aanvrager. Dit doen ze om te bespreken of wat er gevraagd wordt het meest urgent is en of er nog op een andere manier kan worden geholpen.

9.7. Algemene feedback

De fondsen geven aan dat de lange wachttijden die ervaren worden door scholen subjectief zijn. Vaak zijn de fondsen relatief sneller dan veel gemeentelijke regelingen. Ook geven ze aan dat een snellere verwerkingstijd ook een middelenvraagstuk is. Het vraagt meer personele inzet om de verwerkingstijd naar beneden te halen, maar de uitvoeringskosten die vanuit de gemeentelijke subsidies komen zijn niet altijd voldoende daarvoor.

Sommige scholen geven aan meer behoefte te hebben aan promotiemateriaal van de fondsen. De fondsen geven aan dat de scholen al vaak promotiemateriaal (in meerdere talen) heeft ontvangen maar dat deze onvoldoende gebruikt wordt.

Binnen het brede collectieve aanbod van fondsen bestaat de mogelijkheid dat er enige overlap plaatsvindt. Dit betekent dat sommige aanvragen die wellicht elders ingediend hadden kunnen worden, bij het Jeugdeducatiefonds terechtkomen. Dit kan om uiteenlopende redenen gebeuren, zoals: 1) onbekendheid met de fondsen, 2) te hoge eigen risico's, of 3) te lange wachttijden. Hoewel deze situaties kunnen leiden tot enige overlapping, wordt er door de fondsen een gezamenlijke doelstelling gedeeld: zoveel mogelijk kinderen en gezinnen zo goed mogelijk ondersteunen. Dit is en blijft de kern van wat we doen.

Om deze doelstelling verder te versterken, moedigt het Jeugdeducatiefonds aan dat lokale voorzieningen beter aansluiten op de vraag en behoeften van gezinnen. Waar mogelijk kunnen wij hierin inspireren en samenwerken met andere fondsen en initiatieven, zodat ons gezamenlijke impact vergroot wordt. Zo blijven we samenbouwen aan een inclusieve en ondersteunende omgeving voor ieder kind en elk gezin.

10. Het intervisiegesprek

Om de samenwerking tussen alle betrokken partijen te verbeteren, is het van belang dat zij met elkaar om de tafel kunnen zitten. Daarom zijn alle scholen, gemeenten en fondsen uitgenodigd voor een intervisiegesprek. Het doel van deze bijeenkomst was om gezamenlijk de bevindingen uit het eindrapport te bespreken, feedback op te halen en tot gezamenlijke aanbevelingen en vervolgstappen te komen. In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van de bijeenkomst toegelicht.

10.1. Signaleren van armoede

Het signaleren van armoede blijft voor scholen een terugkerende uitdaging. Deelnemers bevestigden dat armoede vaak verborgen blijft, vooral bij zogenoemde 'werkende armen'. Het is essentieel dat leerkrachten zich binnen het team veilig voelen om signalen met elkaar te delen. Daarnaast is het belangrijk dat zij gesprekstechnieken aanleren om het gesprek over armoede met ouders aan te gaan. De schoolleiding heeft hier een cruciale rol in. Wanneer een schoolleider haar team een gevoel van veiligheid en verbondenheid biedt, en het actief stimuleert om alert te zijn op signalen van armoede, vergroot dit de betrokkenheid bij het thema. Dit draagt er ook aan bij dat de rol van de brugfunctionaris serieuzer wordt genomen en meer gewaardeerd wordt binnen het team.

Alle deelnemers beaamden dat de brugfunctionaris een sleutelrol speelt bij het signaleren van armoede op school. De brugfunctionaris heeft de tijd om een vertrouwensband met ouders op te bouwen. Een preventief huisbezoek helpt hierbij, omdat het een inkijk biedt bij de thuissituatie. Het is belangrijk om de brugfunctionaris een centrale positie binnen de school te geven. Zo helpt het bijvoorbeeld als de brugfunctionaris deelneemt aan alle overleggen, waaronder het zorgoverleg.

Ten slotte werd benadrukt dat armoede niet stopt na het primair onderwijs. Regelingen binnen het voortgezet onderwijs schieten vaak tekort. Een goede verbinding tussen het primair- en voortgezet onderwijs is dan ook van groot belang. Het zou bijvoorbeeld waardevol zijn als de aandachtsfunctionaris of de brugfunctionaris in het voortgezet onderwijs nauwer samenwerkt met de brugfunctionaris in het primair onderwijs.

10.2. Aansluiting onderwijs-zorg

De samenwerking tussen scholen en zorgpartijen wordt nog te vaak ervaren als stroperig, versnipperd en bureaucratisch. Er is behoefte aan preventief werken en nauwere samenwerking tussen de betrokken partijen. In de praktijk ontbreken de middelen en het personeel om dit effectief vorm te geven. Scholen lopen hierdoor vast.

Deelnemers benadrukten het probleem van de kinderen die thuis komen te zitten, onder andere door lange wachtlijsten in de zorg en een tekort aan plekken op scholen voor speciaal (basis)onderwijs. Het gaat vaak om zeer jonge kinderen. Wanneer een kind thuiszit, kan een ouder genooddaakt zijn om haar baan op te zeggen, wat het hele gezin in een kwetsbare positie brengt.

Een aanbeveling is dat JOS'ers meer uren en met vaste inzet op een school moeten werken. De deelnemers gaven echter aan dat het aantal uren juist verder dreigt te worden afgebouwd, wat de mogelijkheid tot preventief werken belemmert.

Ten slotte spraken de deelnemers de wens uit om het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) binnen de school te halen.

10.3. Aanbevelingen richting gemeenten en fondsen

Tijdens de bijeenkomst zijn ook de aanbevelingen richting gemeenten en fondsen besproken. Deelnemers gaven aan dat er veel voorzieningen beschikbaar zijn in de regio, maar dat het lastig blijft om de weg te vinden naar de juiste regelingen. Een tip is om de website www.hulpbijschoolkosten.nl te gebruiken. Deze is oorspronkelijk voor het VO, maar kan ook gebruikt worden voor het PO als kaart welke regelingen er allemaal zijn.

Een belangrijke ontwikkeling is dat de gemeente Schiedam een nieuwe regeling heeft geïntroduceerd rondom de Rotterdampas. Ouders met een laag inkomen kunnen met deze pas eenvoudiger een aanvraag doen bij Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport & Cultuur, zonder opnieuw inkomensgegevens te hoeven aanleveren. Deelnemers vonden dit een goede ontwikkeling en vroegen zich af waarom een vergelijkbare regeling nog niet geldt in Vlaardingen en Maassluis. Wel werd opgemerkt dat deze methode niet alle gezinnen bereikt; wie nét boven de inkomensgrens zit, valt buiten de boot. Dit is met name problematisch voor werkende armen, bij wie armoede vaak onzichtbaar is.

Deelnemers benadrukten ook dat bepaalde voorzieningen slechts voor een beperkte groep scholen toegankelijk zijn. Scholen met een lage weging komen bijvoorbeeld niet in aanmerking voor subsidie voor een brugfunctionaris of voor het Programma Schoolmaaltijden, terwijl ook daar kinderen opgroeien in armoede.

10.4. Van aanbevelingen naar actie

Het intervisiegesprek werd afgesloten met het gezamenlijk formuleren van vervolgstappen. Deelnemers spraken de wens uit dat het rapport niet het eindpunt vormt, maar het begin is van een betere, duurzame samenwerking. De bijeenkomst werd als zeer waardevol ervaren,

met de wens om dit soort gesprekken in de toekomst vaker te organiseren. Het is belangrijk om elkaar regelmatig te spreken, en daarbij scholen actief te betrekken.

De belangrijkste aanbeveling van alle deelnemers is om het kind altijd centraal te blijven stellen. Daarnaast zijn de volgende aanbevelings- en actiepunten geformuleerd:

- Elke school moet beschikken over een brugfunctionaris.
- Gemeenten moeten meer investeren in de brugfunctionaris, bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren en informatie over voorzieningen actief met hen te delen. Geef hun een sleutelpositie.
- Zorg voor structurele financiering in plaats van jaarlijkse subsidies. Stop met versnipperde potjes.
- Ontwikkel één overzichtelijke routekaart of flyer met alle voorzieningen. De 'Rode Knop-poster' van de gemeente Schiedam wordt als goed voorbeeld genoemd.
- Verhoog de armoedegrens van 120% van het sociaal minimum, zodat ook werkende armen in aanmerking komen voor hulp.
- Fondsen binnen SAM& moeten beter samenwerken. Voorkom dat ouders zich telkens opnieuw moeten aanmelden.
- Zorg voor een warme overdracht van de peuterspeelzaal naar het primair onderwijs én van primair naar voortgezet onderwijs. Betrek de brugfunctionaris hierbij.
- Zorg voor een betere aansluiting tussen het CJG en de school.
- Alle betrokkenen binnen de zorg moeten beter samenwerken en communiceren. Zorg dat de AVG geen belemmering vormt.
- Iedere school moet een vaste JOS'er hebben met voldoende uren.

11. Conclusie

De aanpak van kinderarmoede vraagt om een structurele en integrale benadering waarin scholen, gemeenten en fondsen nauw samenwerken. Dit project laat zien dat het mogelijk is om gezamenlijk op te trekken in het verbeteren van kansengelijkheid, maar ook dat er nog belangrijke knelpunten zijn.

Scholen staan vaak in de frontlinie bij het signaleren van armoede, maar missen daarvoor de middelen, tijd en ondersteuning. De inzet van brugfunctionarissen blijkt in de praktijk zeer effectief, maar wordt lang niet overal structureel gefaciliteerd. Ook op het gebied van zorg en worden scholen geconfronteerd met lange wachtlijsten, bureaucratische processen en gebrek aan continuïteit in contactpersonen.

De aanbevelingen die zijn geformuleerd tijdens het intervisiegesprek vormen een krachtig pleidooi voor verandering. Meer structurele ondersteuning via brugfunctionarissen, vaste en zichtbare JOS'ers, het terugdringen van versnippering in regelingen en betere informatievoorziening voor ouders zijn essentieel om tot duurzame verbetering te komen. Daarnaast is het cruciaal om de inkomensgrens van voorzieningen te heroverwegen, zodat ook werkende armen worden bereikt.

Gemeenten en fondsen hebben in hun terugkoppeling laten zien open te staan voor verandering en verbetering. Er zijn al concrete stappen gezet in de goede richting. Tegelijkertijd blijkt uit dit traject dat gezamenlijke intervisie, uitwisseling en afstemming essentieel zijn om alle partijen op één lijn te krijgen.

Dit rapport vormt dan ook geen eindpunt, maar een vertrekpunt: een stevige basis om de samenwerking te verdiepen, verantwoordelijkheid te delen en samen op te trekken in het realiseren van kansengelijkheid voor ieder kind.